

زنجیره ی په روه رده یی

(6)

هامشوکردنی مزگه وتو نویژی جه ماعت

له ریی خودا ده به خشری و نافرؤشری

پیشکشه

- 1- بهو که سانهی گوئی له هه موو و تهیهك ده گرن و شوین چا که کانی ده که ون .
- 2- بهو دایک و باو کانهی به تهنگ رو له کانیانه وهن .
- 3- بهو موسلمانه به و رانهی بونه ته چراو چوار ده وری خوین رووناك ده که نه وه .

Kurd1425@yahoo.com

به ناوی خوای به خشنده و میهره بان

سو پاس و ستایش بو خوای گه وره و دروودو سلاو بو گیانی
پاکی پیغه مبهری پیشه و محمد (صلی الله علیه وسلم) وه بو
سه رگیانی هاوهل و شوین که وتوانی تا روژی دواپی.

خوینهرس به ریژ /

ئه نامیلکه بچکوله یه که له به رده ستتدایه چه ند باس و
بابه تیکی له خو گرتووه که باسی زهرورته تی نویژی به
کومه ل ده کات و بانگه وازیکی دلسوزانه یه بو ئه و
موسولمانانه ی که خو یان به مالی دونیا وه خه ریک
کردووه و له کاتی بیستنی بانگدا په نجه یان ده خه نه ناو
کونه گو ییانه وه بو ئه وه ی که گو ی بیستی بانگه که نه بن.
وه ناگادار کردنه وه یه بو ئه و که سانه ی هه لگری یه کیک
له ره وشته کانی دوو پروه کاتن و به خو یان نازانن یان
خو یان هه لده خه له تیئن و (ئیبلیس) یان کردووه به
ماموستای خو یان بو ئه وه ی پیش مردنیان بگه ری نه وه

بۇ لاي پەروەردگار ولە تاوانەكانيان پەشيمان ببنه وه و
پيگه ي مزگهوت بكن به پيرهوي ژيانيان.

وه راست كردنه وهى ههله ي ئه و موسلمانانه يه كه تهنه
ئه وه نده له مزگهوت تيگه يشتوون كه بۇ مردوو شور دن
وپرسه دانان به كار دي ت وه وهك هه ر شوينيكي گشتي تر
سه يري دهكهن، يان وا دهزانن تهنه بۇ ئه وه كراوه كه له
ساليك دا تهنه مانگي ك خواپه رستي تيا بكر ي ت كه
ئه ويش مانگي ره مه زانه يان هه فته ي جاريك نو يژ ي تيا
بكر ي ت كه پوژان ي هه يني يه بۇ نو يژ ي هه يني .

وه هو كاري نوسيني ئه م بابته بينيني مزگهوت هه كانه به
چولي كه هه نديك جار له نو يژه كاندا ژماره ي نو يژ خو ينان
له په نجه كان ي ده ست تى نا په ر ي ت به تاي به تي نو يژ ي
به يان يان . وه و اي ليها تو وه شه ر مه ئه گه ر كه نجيك هاتوو
چوي مزگهوت بكات وهك بل ي مزگهوت خه لو ه تگه ي پيري
يه و تهنه بۇ كه ساني به ته مه ن كراوه به هي و اي راست
كردنه وه ي هه موو ئه و هه لانه له ناخ و بو چونه كانماندا .

وه داواكارين له خوا ي به به زه يي كه كار هه كه مان جي ي خوي
گر تبي ي ت و بب ي ته مايه ي ره زامه ندي خوا و سوود مه ندي

موسولمانان لیئی وه هیوا دارین له هه موو لایهك له دو عای
خیر بی به شمان نهكهن .

یه كه م / حوكمی نویژی به كۆمه ل :

راو بوچونی جیاوازه یه له نیوان زانایاندا سه باره ت
به حوكمی نویژی به كۆمه ل وه به شیوه یه کی گشتی سی
پریان زۆر باون :

1- ده لێن سوننه تی داكۆکی لی كراوه (سنة مؤكدة) واته
به كردنی پاداشتمان ده ست ده كه وی ت به لام به نه كردنی
تاوانبار نابین كه نه مهش رای زۆر به ی زانایانه
وه له نیویشیاندا حه نه فیه كان و مالکی یه كان و به شیك
له شافعی یه كان وه سید سابق له كتیبی (فقه السنة) دا
ئه م رایه ی لاپه سه نده .

2- ده لێن فره زی کیفایه یه واته نه گهر چه ند كه سیك له و
ناوچه یه یان نه و مزگه وته پی ی ههستن تاوانی له سه ر
ئه وانی تریش لا ده چی ت به لام نه گهر كهس پی ی
هه لئه ساو نویژی به كۆمه ل له مزگه وته كاندا نه كرا
ئه واخه لكی نه و ناوچه یه و ده ورووبه ری نه و مزگه وته

هه موو پئی تاوانبار ده بن ئەمەش رای بەشیک له شافعی یه کان و ئیمامی نه وه وی و ابن سریق و ابن اسحاقه و ماموستا علی باپیریش ئەم رایه ی لا په سهنده له کتیبی موسولمانی کاملاً .

3- فه رزی عهینه واته پیویسته هه موو پیاویکی موسولمانی ئاقلی بالغ له سه ری پیویسته بچیت وهر پینج فه رزی نویژه کان به کۆمه ل بکات مه گه ربه عوزر ئەگه رنا تاوانباره ئەمەش رای اوزاعی و احمد و ابو ثور و ابن المنذره و عبد العظیم بن بدویش له کتیبی الوجیزی فقه السنة والکتاب العزیزدا ئەم رایه ی لا په سهنده .

تیبینی / هه رکام له وانسه ی که ده لێن فه رزی عه ین یان فه رزی کیفا یه یه به سه رجی به رکه وتن (صه) ی دانانیین واته نالیین نه گه رنویژس فه رز به کۆمه ل نه کریت دروست نایه .

ته نها (داود الظاهري) نه بي كه ده ليين به كو مه ل نه كري ت
نويزي فهرز دروست ني يه شياوي باسه هه ريه ك له وانه
به لگه بو بوچونه كاني خويان ده هيننه وه .

1- ته وانه ي كه ده ليين سوننه ته ده ليين له گو فتارو كرداري
پيغه مبه ردا (صلى الله عليه وسلم) باسي لي كراوه وه
ئه وه وه رده گرن له وه ده قانه ي باسي نويزي به كو مه ل
ده كات كه سوننه ته پاشتره نديك له ده قه كان باس لي
ده كه ين .

2- ته وانه ي كه ده ليين فهرزي كيفايه چهند فهرمووده يه ك
به به لگه ديننه وه له وانه { ابو درداء ده فهرمويت بيستم له
پيغه مبه ر (صلى الله عليه وسلم) ده يفهرموو: (هه ر
سي كه سي له ئاوه دانيدا بن يان له ده شتدا ونويز به رپا
نه كري ت له نيوياندا- واته به كو مه ل- ئه وه بيگومان
شه يتان ده يانخاته ژير ركي في خو يه وه جاكو مه ل بگرن
چونكه گورگ ته نيا مه ري ئاوه كي وله ران داپراو
ده خوات) رواه ابو داود باسناد حسن .

وه دهلین که پیغهمبر (صلی الله علیه وسلم) سوپای
 بهرئ کرد بو غهزا پیی دهفهرموون له دورره وه گوئ
 بگرن ئه گهر گویتان له بانگ بوو ئهوا وازیان لی بهینن
 چونکه موسولمانانن
 3- ئهوانه ی که دهلین فهرزی عینه چهند دهقیک به به لگه
 دههیننه وه له وانه :

أ- له قورئاندا :

خوای گه وره دهفهرموئ (واقیموا الصلاة وآتوا الزکاة
 وارکعوا مع الراكعین) البقرة 43،
 واته: نویژ بکهن و زهکاتی ماله کانتان دهر بکهن و له گهل
 کپنوش بهرانداندا کپنوش بهرن ده بینن خوای
 گه وره دهفهرموئ (وارکعوا مع الراكعین) ئه گهر مه بهست
 پیی ته نهان نویژ بهرپا کردن بوایه ئهوا هه رسه رهتای
 نایه ته که بهس بوو که دهفهرموئ نویژ بهرپا بکهن بویه
 پیویستی بهمه نه ده کرد به لام
 هه لبه ته پیویسته به کومه لیش بکریت .

وه خواى گهوره دهفهرموئى (واذا كنت فيهم فاقمت لهم
الصلاة فلتقم طائفة منهم معك) النساء 102

واته: (ئهگهر له جهنگيکدا توئيان له گه لدا بويت و نويژت
بو کردن با کومه ليکيان له گه لندا نويژت بکهن و پاشان
کومه ليکي تريشيان بين جا ئه گهر له کاتي شهردا
ناوها جهخت له سهر نويژي به کومه ل بکريت ئه ي له کاتي
ئاسيى دا دهبيت چون بيت).

وه خواى گهوره دهفهرموئى (يوم يكشف عن ساق
ويدعون الى السجود فلا يستطيعون خاشعة ابصارهم
ترهقهم ذلة وقد كانوا يدعون الى السجود وهم
سالمون). القلم 42-43

واته / کومه ليک هه ن له قيامه تدا داوايان لي دهکريت
که سوجه بهرن بو خواى گهوره به لام ناتوانن چاويان
داخستوو و سهر شوپ و زهليلن چونکه له دنيا دا بانگ
دهکران بو سوجه و لهش ساغيش بوون نه دههاتن
سه عدى کورى موسهيب دهفهرموئى: گوئيان له (حي

على الصلاة وحي على الفلاح) ده بوو وه لاميان
نه ده دايه وه له كاتيكا له شيان ساغ بوو.
كعب الاحبار ده فهرمويٽ: (سويٽد به خوا ئه م نايه ته
ته نها له باره ي ئه وكه سانه وه هاته خواره وه كه له نويٽري
به كو مه ل دوا ده كه وتن).

ب- له سوننه تدا :

ئه بو هوره يره ده فهرمويٽ: پيغه مبه ر(صلى الله عليه
وسلم) فهرمويٽ: (سويٽد به و كه سه ي كه گياني مني
به ده سته خهريك بوو فهران بدهم نويٽر بكريٽ و پياويك
له جي ي خوٽم دابنيٽم پيش نويٽري بكات و خوٽم له گه ل
كو مه ليكا ده رچم كه كو له كه داريان پي بيٽ و بچم بو ئه و
پياوانه ي كه نايه ن بو نويٽري به كو مه ل ماله كانيان
به سه ردا بسوتينم). متفق عليه.

وه ئه بو هوره يره ده فهرمويٽ پياويكي كوٽر هات بو لاي
پيغه مبه ر(صلى الله عليه وسلم) وه وتي كه س ني يه
ده ستم بگريٽ و بمهينيٽ بو مزگه وت ناي ا ريم ده ده يت

که له ماله وه نوپژ بکه م؟ پیغه مبه ر (صلی الله علیه وسلم) ری دا به لام که پویش ت بانگی کرده وه و فهرمووی گویت له بانگه ؟ وتی به لی ، فهرمووی : دهی وه لام بدهره وه – واته وهره بو مزگه وت – رواه مسلم ، جائه گهر پیاوکی کویر پیگه نه درابیت له ماله وه نوپژ بکائهی بو خه لکی تر چون ریگه ده دریت .

وهئین عباس ده فهرمووی : پیغه مبه ر (صلی الله علیه وسلم) فهرمووی : (ههرکه سیک گوئی له بانگ بوو هیچ عوزریکی نه بوو بو چون به دم بانگه که وه نه چوو له ماله وه نوپژ کرد یان دواپی نوپژ کرد نه وانه نوپژهی لی وهرناگیری مه گهر عوزری هه بی ، وتیان : عوزر چی یه ؟ : فهرمووی : ترس یا نه خویشی) ، رواه ابو داود وابن ماجه وابن حبان فی صحیحه .

ج- ووتهی هاوه لان :

علی کوری نه بو طالب ده فهرمووی (نوپژهی دراوسی) مزگه وت دروست نی یه نه گهرله مزگه وتدا نه یکات ، وتیان :

دراوسى مى مزگهت كى يه ؟ فهرموى : ئه وهى كه گوى
لهبانگ ده بىت . رواه احمد فى مسنده

ئهبوو هورهيره ده فهرموى : ئه گه رگوى مى مروؤ به قور
قوشمى تواوه بناخريت باشتهر بوى له وهى كه گوى
لهبانگ بىت و وه لام نه داته وه .

چارهنگه خوينهرى به ريز واتيبگات ئيمه راى سى يه م
(واته ئه وهى كه ده لى فه رزى عينه) په سهند ده كه ين بويه
وابه دورو دريژى به لگه كانيمان هيئاوه به لام ئيمه له و
ئاسته دا نيين رايه ك په سهند بكه ين به سهر رايه كى تردا
ئه وه نده هه يه ئه و به لگانه مان بو ئه وه هيئا خه لكى نويژى
به كومهل به كه م نه زانن وبه سوك سه يرى نه كه ن چونكه به
راستى كه م ته رخه مى زور ده كريت ومزگه وته كان زور
چوليان پيوه دياره .

دوووم / گهورهیی نویژی به کۆمهل:

فهرمووده زۆره سهبارهت به گهورهیی وفهزلی. نویژی به کۆمهل و چوون بۆ مزگهوت ئیمه ههندیکیان باس دهکهن:

1- عبد الله ی کو پی عمر دهفهرموی پیغه مبهه (صلی الله علیه وسلم) فهرموی: (نویژی به کۆمهل چاک تره له نویژی تاك به بیست وحهوت پله) رواه البخاری و مسلم.

2- ابو هورهیره دهفهرموی پیغه مبهه (صلی الله علیه وسلم) فهرموی: (نویژی موسولمان به کۆمهل بیست و پینچ ئه وهنده خیری ههیه وهك له وهی له مال یان له بازار بیکات، ئه ویش له بهر ئه وهی ئه گهر دهست نویژیکی باشی گرت و هاته دهره وه تهنها بۆ نویژ بیته دهره وه هههنگاویك دهنیت پلهیهك پیی بهرز ده بیته وه تاوانیکی لی ههله دهره ریت وه بهردهوام فریشته سهلاواتی له سههه دهن تا له شوینی نویژه کهیدا بمینیتته وه ودهلین: خوايه سهلاواتی له سههه ربه خوايه پهحمی پی بکه، وه ههههکهسیک چاوه پپی نویژ بکات

ئەوا بەردەوام خيىرى نويژەكەى بۇ دەنوسرىت). متفق
عليه

3- پيغەمبەر (صلى الله عليه وسلم) دەفەرموى:
(ھەركەسيك نويژى خەوتنان بەكۆمەل بكات ئەوا ۋەك
ئەو ۋايە نيوەى ئەو شەو شەو نويژى كرديت، ۋەھەر
كەسيك نويژى بەيانى بەكۆمەل بكات ۋەك ئەو ۋايە ئەو
شەو ھەمووى شەو نويژى كرديت) رواه احمد وسلم
وابو داود والبيهقى

4- ابو ھورەيرە دەفەرمويت پيغەمبەر (صلى الله عليه
وسلم) دەفەرموى (ھەر كەسيك بەيانيان وئيواران بچيت
بۇ مزگەوت ئەوا خواى گەورە شوينى خوى لەبەھەشتدا
بۇ ئامادەدەكات ھەركاتيك دەروات و ديت) متفق عليه

5- خواى گەورە دەفەرمويت : (انما يعمر مساجد الله
من آمن بالله واليوم الآخر) التوبة 18

ۋاتە: تەنھا ئەو كەسانە مائەكانى خواومزگەوتەكان
ئاۋەدان دەكەنەو كەباۋەريان بەخاۋ بەپوژى دوايى
ھەيە، ۋە ديارە كەئاۋەدان كردنەو برىتى نى يە لە

دروست كردنى به تهنها چونكه نه گهر نويزو خوا
پهرستى تيا نه كريت نهوا له گهل ههر خانويه كى تردا
جياوازى نى يه .

6- ابو هورهيره ده فهرمويت پيغهمبهر (صلى الله عليه
وسلم) فهرموى: (ههركه سيك له مالى خويدا خووى پاك
بكاته وه - دهست نويزو بگريت - پاشان چوو بو يه كييك
له ماله كانى خوا بو به جيپهينانى يه كييك له فهرزه كانى
خوا- نويزو- نهوا ههنگاوه كانى به يه كيكيان تاوانيكى
لى هه لده وه ريت و بهوى تريان پله يهك بهرز ده بيتته وه)
رواه مسلم.

7- ابو سعيد ده فهرموى: پيغهمبهر (صلى الله عليه
وسلم) فهرموى: (نه گهر ديتان كه سيك خووى
به مزگه وته وه گرت بوو شاهيدى ئيماندارى بو بده)
خووى گه وه ده فهرموى: (انما يعمر مساجد الله من
امن بالله واليوم الاخر) رواه احمد وابن ماجه وابن
خزيمه وابن حبان والترمذى وحسنه والحاكم وصححه.

8- ابو هورهیره دهفهرموی : پیغهمبهر (صلی الله علیه وسلم) فهرموی : ئایا ری نیشاندهریتان بکهه بو ئهوهی بههوییهوه خوای گهوره تاوانهکان دهسریتهوه و پلهی پی بهرز دهکاتهوه؟ وتیان: بهلی ئهی پیغهمبهری خوا (صلی الله علیه وسلم) فهرموی : (دهست نویژ گرتن به تهواوی لهکاتی نارچهتیدا، زور ههنگاو نان بو مزگهوتتهکان وه چاوهریکردنی نویژ لهدوای نویژ ئهوه سهنگهر گرتنه ئهوه سهنگهرگرتنه ئهوه سهنگهر گرتنه) رواه مالک ومسلم والترمذی والنسائی.

9- ابو دهرداء دهگیرپتهوه لهپیغهمبهرهوه (صلی الله علیه وسلم) فهرموی: مزگهوت مالی ههموو له خوا ترسیکه (تقی) وه خوای گهوره گرتنی کردووه به پشودان و پهحمهتو پهرینهوه لهپردی سیراط بو بههشت بو ئهوکهسهی مزگهوت دهکات بهمالی خوئی) رواه الطبرانی والبزار بسند صحیح.

10- ابو امامه دهفهرموی پیغهمبهر (صلی الله علیه وسلم) فهرموی: (خوای گهوره و فریشتهکانی سهلاوات

دهدن له سهر ريزى يه كه م — له نويژى به كو مه لدا —
وتيان: ئه ي پيغه مبهري خوا ئه ي ريزى دووهم؟ فهرموى:
خو اى گه وره و فريشته كانى سه لا وا ت دهن له سه ر
ريزى يه كه م وتيان: ئه ي پيغه مبهري خوا ئه ي ريزى
دووهم؟ فهرموى: وه له سه ر ريزى دووهم). رواه احمد
والطبرانى بسند صحيح.

11- عائشه ده گيرپيته وه له پيغه مبه ره وه (صلى الله عليه
وسلم) فهرموى: (خو اى گه وره و فريشته كانى سه لا وا ت
دهدن له سه ر ئه و كه سانه ي له لاي راستى ريزه كانه وه
نويژ ده كه ن) رواه ابو داود وابن ماجه.

12- ابو هورهيره ده فهرمويت پيغه مبه ر (صلى الله عليه
وسلم) فهرموى: (ئه گه ر خه لكى بيان زانايه بانگ و ريزى
يه كه مى نويژى به كو مه ل چه نده خي رى گه وره ي تي دا يه و
پاشان به تير و پيشك نه بيت به ريان ناكه وي ت ئه و ا تير و
پشكيان بو ده كرد ، وه ئه گه ر بيان زانايه زو و ه اتن
بو نويژى نيوهر و چه نده خي ره ئه و ا پيشپر كييان بو
ده كرد ، وه ئه گه ر گه وره يى و خي رى نويژى خه و تنان و

به یانیان بزانیایه به کۆمه‌ل ئه‌واده‌هاتن ئه‌گهر له سه‌ر
چوار چنگۆله‌ش بوایه) رواه البخاری.

13- ابو موسی ده‌فه‌رموی: پیغه‌مبه‌ر (صلی الله علیه
وسلم) فه‌رموی: (گه‌ورترین پاداشت له‌نوێژدا -
به‌کۆمه‌ل- بوئه‌و که‌سه‌یه که‌دورترین ریگه‌ ده‌ب‌ریت) رواه
مسلم.

14- که‌عبی کورپی عجره ده‌فه‌رموی: پیغه‌مبه‌ر (صلی
الله علیه وسلم) فه‌رموی: (ئه‌گهر یه‌کیک له‌ئیه‌وه ده‌ست
نوێژیکی باشی گرت و پاشان به‌نیازی مزگه‌وت هاته
ده‌روه باپه‌نجه‌کانی نه‌خاته ناویه‌که‌وه - التشبک -
چونکه ئه‌و له‌نوێژده‌ایه) رواه الترمذی و ابو داود.

15- ئه‌بو هورهیره ده‌فه‌رموی پیغه‌مبه‌ر (صلی الله علیه
وسلم) ده‌فه‌رمویت: (حه‌وت کۆمه‌ل هه‌ن له‌ پوژی دوا‌یی
دا له ژێر سیبهری خوای گه‌وره‌دا حه‌شر ده‌کرین له‌و
پوژده‌دا که‌ هیچ سیبهریک نی یه‌ سیبهری ئه‌و
نه‌بییت..... پیاویک دلی وابه‌سته‌ی مزگه‌وت
بییت.....) متفق علیه.

16- بریده ده فہرموی پیغہ مہبر (صلی اللہ علیہ وسلم)
فہرموی : (مژدہ بدن بہ وانہی لہ تاریکیدا دہرؤن بو
مزگہوت بہرؤشنایی تہواو لہ رؤژی قیامہ تدا) رواة ابو
داود والترمذی.

ئہمہ کؤمہ لیک لہو دہقانہی باسی گہورہیی و خیرو
بہرہکەتی نوئیژی بہ کؤمہل و ہاتوو چؤی مزگہوت
دہکات و دہدقی ترزؤرہ لہو بارہیہوہ بہ لام ئیمہ تہنہا
ئہوہ ندہمان ہیئاوہ، وہ ئہو خالانہی لہم دہقانہو
دہقہکانی تریشہوہ و ہردہگیریٹ بہ کورتی سودی
نویژی بہ کؤمہل و ہاتوو چؤی مزگہوت ئہمانہن:

1- نویژی بہ کؤمہل بیست و حہوت پلہ خیری
ہہیہ بہ سہر نویژی تاکہ کە سدا.

2- نویژی بہ کؤمہل بہ قہد بیست و پینج نویژی
تاکہ کەس خیری ہہیہ یان کەلہ مالہوہ بیکات.

3- ئہگہر بہدہست نویژہوہ بچیت بو مزگہوت ہەر
ہہنگاویک دہنییت پلہیہک لای خوای گہورہ پیی
بہرزدہ بیٹہوہ و تاوانیکت لی ہلڈہوہ ریٹ.

4- دواى ئەوھى لە نوپژى بەكۆمەل دەبىتەوھ چەندىك
لەشويىنى نوپژەكەدا بمىنىتەوھ فرىشتە دوعاى خىرت
بۇ دەكەن .

5- پىش نوپژ ئەگەر زوو بچىت وچاوەروانى دابەستنى
نوپژبەيت چەندىك چاوەروانى نوپژ دابەستن بىت
ئەواوھك ئەوھ وایە لەنوپژ دابىت ئەوھندە خىرت بۇ
دەنوسرىت .

6- نوپژى خەوتنان و بەيانى بەكۆمەل بەكەيت جگە لە
خىرى نوپژە بە كۆمەلەكە خىرى شەو نوپژىشت بۇ
دەنوسرىت .

7- بەھاتوچۆى مزگەوت خواى گەورە چەند پلەو
شويىنت بۇ ئامادە دەكات و دەپرازىنىتەوھ لەبەھەشتدا .

8- چون بۇ مزگەوت دەبىتە ھۆى ھەلۆھرىنى تاوان
و بەرز بوونەوھى پلەى بەندە لای خواى پەروەردگار .

9- لە كوفرو دووروىى پارىزراودەبىت چونكە پىغەمبەر
(صلى الله عليه وسلم) دەفەرموى: شاھتە ئىمانى بۇ
بەدەن .

دهكړيټ كېله و پوڅه داهيچ سيټهريك نى يه سيټهري
خوا نه يټ.

17- تاقى كرنه وهى بهنده كانه تابزانريټ كى گوپرايه لى
فرمانه كانى خواو پيغه مېهر دهكات و كى پشتيان تى
دهكات.

18- يه كتر ناسينى موسلمانانه تاوهك يهك لاشه بن و
وهك بينايهك بن يه كترى به هيژ بكن وهئو كه سهى
كه له مزگه و تدانويژ نه كات خه لكى گه پره كه كه ناياسن
مه گه يه كيك به هوى ئيش وكارى دنيايى يه وه
بيناسيټ كه ئه ويش پشتى پى نابه سترټ .

19- فيركردنى نه زان وبه ناگاهيانه وهى بى ناگا چونكه
نه زان كه سى شاره زان زانا ده بينيټ وچاوى لى دهكات
بى ناگاش گوئى له ناموژگارى ده يټ و به ناگا ديټ.

20- ئه و خشوعه ي كه نوپژخوين له نوپژى به كو مه لدا
هه ستي پى دهكات وهئو سوده ي له نوپژه كه ي دهيكات
ئو كه سه هه ستي پى ناكات كه له ماله وه نوپژ دهكات يان

به ته نيا نويژ دهکات به لکو نويژه که له سهري گران دهبيت
ودوای دهخات وه پاشان نويژه دهنوکه دهکات.

21- رق ههستان و ترساندنې دوژمنانې خوا به تايبه تي
(ئيبليس) وسه ربا زهکانې له جنوکه و مروځ، نه وانهي که
زور په ست دهن کاتيک موسولمانان به گشتي و
که نجه کان به تايبه تي رووده که نه مزگه وت.

22- له کاتي چون بو مزگه وتدا جولهي زور دهکهي که
وهرزشي له شه به تايبه تي نه گهر مزگه وت که دوور بيت
به پيچه وانهي نويژکردن له مال هوه وئه وتهمبه لي يهي
که به هوي هوه توشي مروځ دهبيت نه مهش تاقي
کراوته وه.

ئهمه به کورتي ههنديک له به لگه کان له سه رگه ورهي و
خيړي نويژي به کومهل و هاتو چو کردني مزگه وت و
ئهو سودانه ي لي وهرده گيريت هه لبه ته زور له وهش
زياتره به لام ئيمه به مهنده کو تايي پي دينين.

سى يەم / ھۆكارە شەرىئە كەن كەرىگە دەدەن

بە نامادە نە بوون لە نوپىزى بە كۆمە ئادا :

نوپىزى بە كۆمە ل چ بە فەرزى عەينى يان بە فەرزى
كەيفىيە دابىرى وە چ بە سوننەت دابىرى بە پىي قەسە كانى
پىيغە مەبەر (صلى الله عليه وسلم) لە چەند حالە تىكدا باباى
نوپىز خويىن مۆلەتى پى دراوہ كەنە يكات و نوپىزە كەى
بە تەنيا بكات ئەو حالە تانەش :

1- لە كاتى سەرماو باران و قورۇ چلپاوو باى توندو
تارىكى و گەرمای زۇردا،

عبداللە كورپى عمر دە گىرپىتە وە كە پىيغە مەبەر (صلى
الله عليه وسلم) فەرمانى بە بانگ بىژدە كرد كە بانگى
نوپىزىدات و بانگ بكات و بلى: لە مەنزە لە كانى خوتان -
لە شەوى باراناوى و سە فەردا - نوپىزىكەن) رواه الشيخان .
(جاريكيان عبداللە كورپى عباس خوالىيان رازى بىت
لە رۆژىكى باراناوى دا بە بانگ بىژدە كەى خوى و ت: ئە گەر
گوتت: (اشهد ان محمدا رسول الله) مەلئ (حى على
الصلاه) بە لكو بلى: (صلوا فى بيوتكم) واتە: لە مائە كانى

خوتاندا نويژ بکهن، نُنجا وهك بَلّی خه لکی ئەوه یان
پئی شتیکی سهیرو نامۆ بوو بویه گوتی: ئایا ئەوه تان
پئی سهیره؟ که سیك ئەوهی کردوو که له من چاکتره
پیغه مبهه (صلی الله علیه وسلم) بیگومان نويژ به
کۆمه ل کاریکی گه وره یه به لام من ههزم نه کرد که
بتانهیمه دهری و به قوو چلپاودا برۆن) رواه البخاری
ومسلم.

2- له کاتی نه خوشیدا یان هه بوونی مه ترسی گیان و
سامان: خوی گه وره ده فهرمویت (وما جعل علیکم فی
الدين من حرج). الحج 78

واته: وه له ئایندا سه غل تکر دنتان له سهه دانه نراوه. وه
پیغه مبه ریش (صلی الله علیه وسلم) فه رمویه تی:
هه رکه سیك بانگی بیست و به ده میه وه نه چوو نويژه که ی
وه رناگیری مه گه ر عوزری هه بیته گوتیان: ئەه ی
پیغه مبه ری خوا عوزره که ی چیه؟ فه رموی: ترسان یان
نه خوشی.

3- له کاتی نان خواردندا که ناماده کرابی و چاوی له دووی بی یان برسی بیّت: پیغه مبهەر (صلی الله علیه وسلم) له وباره یه وه فهرموویه تی: (هه رکات یه کیکتان له سه رنان خواردن بووئه گه رنویره که ش ده ست پی کرابو و باهه تا پیویستی خوئی لی جی به جی ده کات په له نه کا) رواه البخاری.

4- له کاتی خواردنی شتیکی بون ناخو شدا نه گه ر نه یتوانی بونه که ی لا به ری: پیغه مبهەر (صلی الله علیه وسلم) فهرموویه تی: (هه رکه سی سیرو پیازی خوارد با که نارمان لی بگریت، وه باله مزگه وته که مان دوور بی وله مالی خوئی دابنیشی) متفق علیه.

5- له حاله تی ته نگاویدا: چونکه پیغه مبهەر (صلی الله علیه وسلم) فهرموویه تی: (نویره نابی بگریت له کاتی ناماده بونی خواردن دایان له کاتی ته نگاوی دا به هوئی میزوپیسایی یه وه) رواه احمد و مسلم و ابوداود.

6-وه ابو درء ده فہرمویت:لہ شارہ زای وتیگہ یشتنی
پیائوئہ وہیہ کہ کارو پیویستی خوئی راپہ رینی
تاکوبہ دلکی خالی وئامادہ وہ رووبکاتہ نویژہ کہی .
تیبینی /پیویستہ براس نویژ خوین ناگاداری نہ وہ بیت
کہ نہ یکاتہ خوہ ہرلہ کاتس نویژہ کانداسفرہ رانجاو
خواردنی بوئامادہ بکریت و بیکاتہ بیانوہس نہ ہاتن
بوئزگہ وت بہ لکو نہ وہ جارجارہ نہ گہ روارپکہ وت یان میوان
ہہ بوہ .

وہ نہ شکریت بہ خوہ ہرکاتی نویژہ کان نریک
بوہ وہ بجیت سیریان پیازبخوات بوئہ وہی نہیہ ت
بوئزگہ وت بوئہ پیم خوئس بوئہ وت تیبینیانہ بدہ مہ
برایانی خوئ تابہ رچا وروون بن لہ کارہ کانیا ندا .

چوارەم / بۆچى خەلك لە نوپۇزى بە كۆمەل

دوادەكە ویت ؟

ئەو كەسانەى كەلە نوپۇزى بە كۆمەل دوا دەكەون كۆمەللىك بە ھانە بۇ خۇيان دەھىننەوہ تا قەناعەت بە بەرامبەر يان بكنە كە نەھاتنى ئەمان بۇ مزگەوت كاریكى خراپە نیەو ھیچ نا شەرعیەكى تیانی یەلەو ھۆكارانەش:

1- خەریكبون بە پەیدا كردنى بژیوی:

دەلین ئیمە خەرىكى پەیدا كردنى بژیوین بۇ مال و مندال خۇئەویش ھەر عیبادەتە لە كاتى بانگدا بۇ مان ناكرىت دوكان و شوینی كار بە جیبھیلین وە دەیانە ویت تۆ قەناعەت پی بكنە كەئیشەكەى ئەوان باشتەرە لە ھاتوچوی مزگەوت و نوپۇزى بە كۆمەل.

بۆوہ لامى ئەمانە دەلین مزگەوتە كان باشتیرین و چاكتیرین پارچە زەوین لەسەر زەوی دا وەك ئەبو ھریرە دەفەر مویت پیغەمبەر صلی اللہ علیہ وسلم فەرموی: (خوشەوئیست ترین شوین لای خوای گەورە لە

ولآتہ کاندہ مزگہوتہ کاندہ، وہ قیڑہون ترین شوین لہ
 ولآتہ کاندہ لای خوی گہورہ بازارہ کاندہ) رواہ مسلم،
 وئاوہ دان کردنہ وھیان بہ نویژکردن و زیکرکردنتیایدا
 گہورہ ترین هوکارہ بو زیادبوونی پوڑی نہک نہمانی
 خوی گہورہ دہفہرمویت : (رجال لا تلهیہم تجارۃ ولا
 بیع عن ذکر اللہ و اقام الصلاة و ایتاء الزکاة یخافون یوماً
 تتقلب فیہ القلوب و الابصار لیجزیہم احسن ما عملوا
 ویزیدہم من فضلہ واللہ یرزق من یشاء بغير حساب)
 النور 37 – 38.

واتہ: (پیوانیک ہن کہ بازارگانی وکپین و فروشتن
 بیئاگایان ناکات لہیادی خواو نویژبہرپاکردن و
 دہرکردنی زہکاتی مالہکانیان ، دہترسن لہ پوڑیک کہ دل
 وچاو تیایدا ئہ بلہق دہبیئت ، خوی گہورہ پاداشتی
 کارہ چاکہ کانیان دہداتہ وہ لہفہزلی خوی بویان زیاد
 دہکات - پزق و پوڑی - وہ خوی گہورہ ویستی ہہبیئت
 پزقی ہہرکہ سیک دہدات بہبی ژماردن { پاش وردبوونہ وہ
 دہبینین خوی گہورہ لہ کوٹای ئایہتہ کاندہ دہفہرمویت

خوای گه وره له فهزل و میهره بانی خوږه وه پاداشتی
 کرده وه کسان به زیاده وه
 دده اته وه پوژی نه و که سه شی که بیه ویت دیدا به بی
 ژماردن ، به لام دواي نه وه ی که فه رمووی له سه ره تا وه :
 پیاوانیک هه ن که بازرگانی و کپین و فروشتن له یادی
 خویان ناکات ، چونکه پوژی هه مووی به دهستی خوای
 گه وره یه دیدات به که سیک که بیه ویت و نایدات به که سیک
 که نه یه ویت ، نه وه ی نه ونه ی دات نادریت ، وه نه وه ی
 نه و بیدات ریگری لی ناکریت . وه زور به نده به هو ی
 تاوانیکه وه که ده ی کات پوژی لیده گریته وه هه روک
 پیغه مبه ر (صلی الله علیه وسلم) هه وائی داوه وه یان
 پوژی که ی به ره که تی نامینی و هچ تاوانیک گه وره تره له
 سوکایه تی پیکردنی فه رمانه کان و مافه کانی خوای
 گه وره و پیش خستنی فه رمانی که سانی تر به سه ر
 فه رمانه کانی په روهر دگاردا؟! پاشان ورد به ره وه له
 فه رمو ده که ی خوای گه وره (رجال لا تلهیهم) واته :
 پیاوانیک که ه یچ شتی که له یادی خوای بی ناگیان ناکات

کهواته هەر ئەم کۆمەڵە پیاوان ئیتر کەسانی تر پیاوین
یان شیوه پیاوان چونکە نوێژکردن لە مالهوه تايبهته به
مندال و ئافرهت وه پيغه مبهه (صلى الله عليه وسلم)
خهريك بوو مالى ههنديك كهس بسوتيني به سهرياندا
به ئاگر چونكه له مزگهوت دواكه وتبوون وههههه شتيك
پيى ئى نهگرت لهم كارهى تهها ئهوهنده نهبيت كه
ئهومالانه ئافرهت و مندالى تيايه كه بويان ههيه نهيهن
بو مزگهوت

2- سيفاتيكي دووروه كانه :

ههنديك جار ئهوانهى له نويزى به كومهل دوا دهكهون
جابه خويان بزائن يان نا سيفاتيكي دوورويان تيايه
چونكه يهكيك له ئاشكرا ترين رهوشتى دووروه كان
كه خواى گهوره له قورئاندا باسى كردوو ته مبهلى
يه له نويزى به كومهلدا كه دهفه رموويت : (واذا قاموا الى
الصلاة قاموا كسالى يراء ون الناس) النساء 142.

واته: کاتیك هه لدهستن بو نوێژ به ته مبه ئی هه لدهستن
و پروپاماییش ده کهن له بهر چاوی خه لکدا
وه ده فه رمویت: (ولایاتون الصلاة الا وهم کسالی)
التوبة 54.

واته: نایه ن بو نوێژه کانیان به ته مبه ئی نه بیئت .
عبداللهی کوری مسعود ده فه رمویت: کاتی ئیمه که س
دوانه ده که وت (واته له نوێژی به کومه ل) ته نها دو پروه کان
نه بیئت که دو پروویه کی ئاشکراو ناسراو بوون، ئایا پارزی
ده بیئت که له کومه ئی دو پروه کان بیئت که توندترین
سزایان هه یه له پوژی دوا ییدا !؟

3- به سوک سه یرگردنی فه رمانی خوا و لاوازی ئیمان:
دوا که وتن له نوێژ به لگه یه له سه ر لاوازی ئیمان و چو ئی دل
له پیزو ناسینی خوا ی گه وره ئه گه رنا چو ن ده گونجیئت
بو موسو لمانی کی راستی با وه پدار گو ی ی له بانگ
خوازی خوا یی بیئت هه موو پوژی ک پینج جار بانگی
ده کات (حی علی الصلاة, حی علی الفلاح) و وه لام
ناداته وه و بانگخوازه که ده لیئت (خوا گه وره یه) به لام ئه م

یاری کردنه که ی لاگه وره تره له خوا، سهیرکردنی فلیم و یاری گه وره تره له خوا، کپین و فروشتنی لاگه وره تره و ئیش و کاری دنیایی لاگه وره تره له خوا وه گوئی له بانگه وازه که یه که ده ئییت: نویژ چاکتره له خه و به لام ئهم خه وی به لاوه چاکتره له نویژ. وه ئه وه هموو ئایهت و فهرمودانه ده درییت به گوئیدا که باس له گرنگی هاتوچوی مزگهوت و خیری دنیاو دوا پوژی ئه و کاره دهکات که چی هموو ئه مانه به سوک سهیردهکات و گوئی پی نادات و که متهرخه می دهکات به لام ئه گهر کاریکی دنیایی له بازرگانی یان کوپی تاوان ده گیریت به هه لپه به ره و پووی ده چیت ئه مه جیا وازیه که یه کاتیک که ئیمان لاواز ده بییت به ره و پیرچونی فهرانه خوا ییه کانیش که م ده بیته وه و به ره به ره تا وای لی دیت که هه رنامینیت. بویه برای موسولمان بوئه وه ی خو ت بپا ریژی له و تاوانه زوو پوو بکه مزگه و ته کان و نویژ ته کانت له وی بکه و ماله کانی خوا ئاوه دان بکه ره وه.

3- خۆبه زل زانین:

لهو بهر بهستانه ی دینه ری ی مروؤ و نایه لن ناماده بیئت
 له نویژی به کومه لدا خوبه زل زانینه خوا په نامان بدات
 چونکه هه ندیک کهس پییان شهرمه به ته نیشته
 کریکاریک یان هه ژاریکه وه بوهستن به لام نازانن
 که پیغهمبهر (صلی الله علیه وسلم) ده فهرمویت (ناچیته
 به هه شته وه کهسیک که به نه اندازه دنکه گهنمیک
 خوبه زل زانین له دلیدا بیئت) رواه مسلم یان لای زورکهس
 وایه که ده ولهمه ند بوو پیویستی به مزگهوت نی یه تا
 نویژی تیا بکات به لام ئیمه ده لئین ئه ی نه وکهسه ی
 که له مال وه نویژ ده کهیت و نایه یته مالی خواوه تو
 هه رچی چه ندیک له دنیا دا بژیت هه ر ده بیئت بجیته
 مزگهوت وه به زیندوی ی یان به مردوی ی ده ی هه ول بده
 به زیندوی ی و به پی ی خوت بجیته مزگهوت پیش ئه وه ی
 که به شان هه ل بگرییت برییته مزگهوت بوئه وه ی نویژت
 له سه ر بگریت چونکه له و کاته دا نه مال و نه بازرگانی
 و نه پله و پایه و نه کاری دنیا یته که سه ر قالی کردویت
 له وه لامدانه وه ی بانگخوازی خواوی سودت پی ناگه یه نن.

وهئو كه سانهش كه به شهرمی ده زانن له مزگه و تدا
ببینرین پیویسته بزانییت كه مزگه وت قوتا بخانه ی
پراسته قینه یه كه وانه ی په روه ده یی تیا ده خوینرییت
وه هر مزگه وت ه و زانکویه ی كه پیاوی ئازاو مه ردی
تیا ده رده چیت و موسلمانان هیزو ده سه لاتیان وترسیان
له دلی دوزمنه کانیاندا نابیت تانه گه رینه وه مزگه وت
وله مزگه وت ه وه دهرنه په رن هه روه ك چون پیشینه کانمان
لیوه ی دهرپه رین تارپنمایي وراستی و پرووناکی به هه موو
جییه کدا بلاو بکه نه وه ، وه باوو باپیری ئیمه
هه ره مزگه و تدا گه وره بوون وه که له زاناکانی
میله ته که مان په روه ده ی مزگه وت و حوجره کانن ئیتر
بوچی ئه مپرو ئیمه به شهرمی بزانین ئه گه ر پرووبکه یینه
مزگه وت ه کان !!؟

له کۆتایی دا /

برای به پریزم دوای پروونکردنه وه ی حوکمی شهرعی
نویشی به کۆمه ل و باسکردنی خیری ئه م کاره هیچ

بیانوییهک ماوه که که مته رخه می تیا بکهیت و دوا
بکهویت له مزگهوت.

به پیزان: نه گهر فه رمانبه ریك له یه کیك له فه رمانگه كاندا
ئیش بکات به لام له هه فته یه کدا ته نها یهک رۆژ
ئاماده بیئ یان له سالی کدا ته نها یهک مانگ ئاماده بیئ
به هوئی ته مبه لئی و له ش قورسی و گوئی پی نه دانه وه ،
کاتیك به پیره بهر یان بهر پرسه که ی داوای لی بکات که
پۆژانه دهوام بکات و ئاماده بیئ داواکه ی رته بکاته وه
به بیانوی ئه وه ی ئه م له ماله وه هه لده ستیئ به
ئیشه که ی و پیویست به ئاماده بوون و دهوام کردن
ناکات له دائیره که ی ئایا ئیوه چی ده لئین به رامبه ر ئه م
فه رمانبه ره؟ ئایا به رای ئیوه هه قی ئه وه ی نی یه له
ئیشه که ی ده ربکریئ و دوور بخریئ ته وه؟ ده ی راتان چی
یه به رامبه ر موسولمانیك که له هه فته یه کدا ته نها یهک رۆژ
دیئ بو مزگهوت که ئه ویش هه ینی یه؟ یان له سالی کدا
ته نها مانگیك ده چیئ که ئه ویش مانگی ره مه زانه؟ وه وا
خوی هه لده نیئ که ئه و فه رزه کانی له ماله وه جی به جی

دهكات ، ئايا بهراستی نازانن كه نزيك بيٽ لهوهى خواى
 گهوره له پهحمى خوى دوورى بخاتهوه ئايا جياوازى
 ئەم دوو حالته چى يه؟ ئايا هيچ فهريمانبهريك پوژيكت له
 پوژان بيري لهوه كردهوتتوه كه ئيش و كاره دنيايى
 يهكانى له مالهوه جى بهجى بكات به بى دهوام كردن له
 دائيرهكهى؟ دهى با بپرسين بوچى زور موسولمان وا بير
 دهكهنهوه كه نويزهكانيان له مالهوه بكن بهبى ئاماده
 بوون له شوينگهى نويزه كه مزگهوتتوه؟ هه موو بهيانى يهك
 و لهكاتيكي ديارى كراودا فهريمانبهران له مال دهردهچن
 بهرهو ئيش و كارهكانيان و قوتابى يهكان ئهرون بو
 قوتابخانهكان و شهقام و جادهكان دادهپوشن و
 قهرهبالغى يهكى زور دروست دهكن بهلام كاتيكت بانگ
 ويژيكت بانگ دهكات بو نويزه- بهتايبهتى نويزى بهيانى -
 چهند كهسيكى كهم نهبيٽ ناچن بهدهمى يهوه ئايا هوى
 ئەم كهمتهرخه مى يه چى بيٽ؟ ئايا ههق نى يه پريزى
 زياتر له فهريمانهكانى خواى گهوره بگيريٽ و زياتر
 گرنگى پى بدريٽ؟ جا براى موسولمان لهدواى ئەمانه

هه مووی ئایا ئیتر هه تا که ی ته مبه لی و سستی و
دواکه وتن له نویژی به کومه ل؟

وآخر دعوانا ان الحمد لله رب العالمین